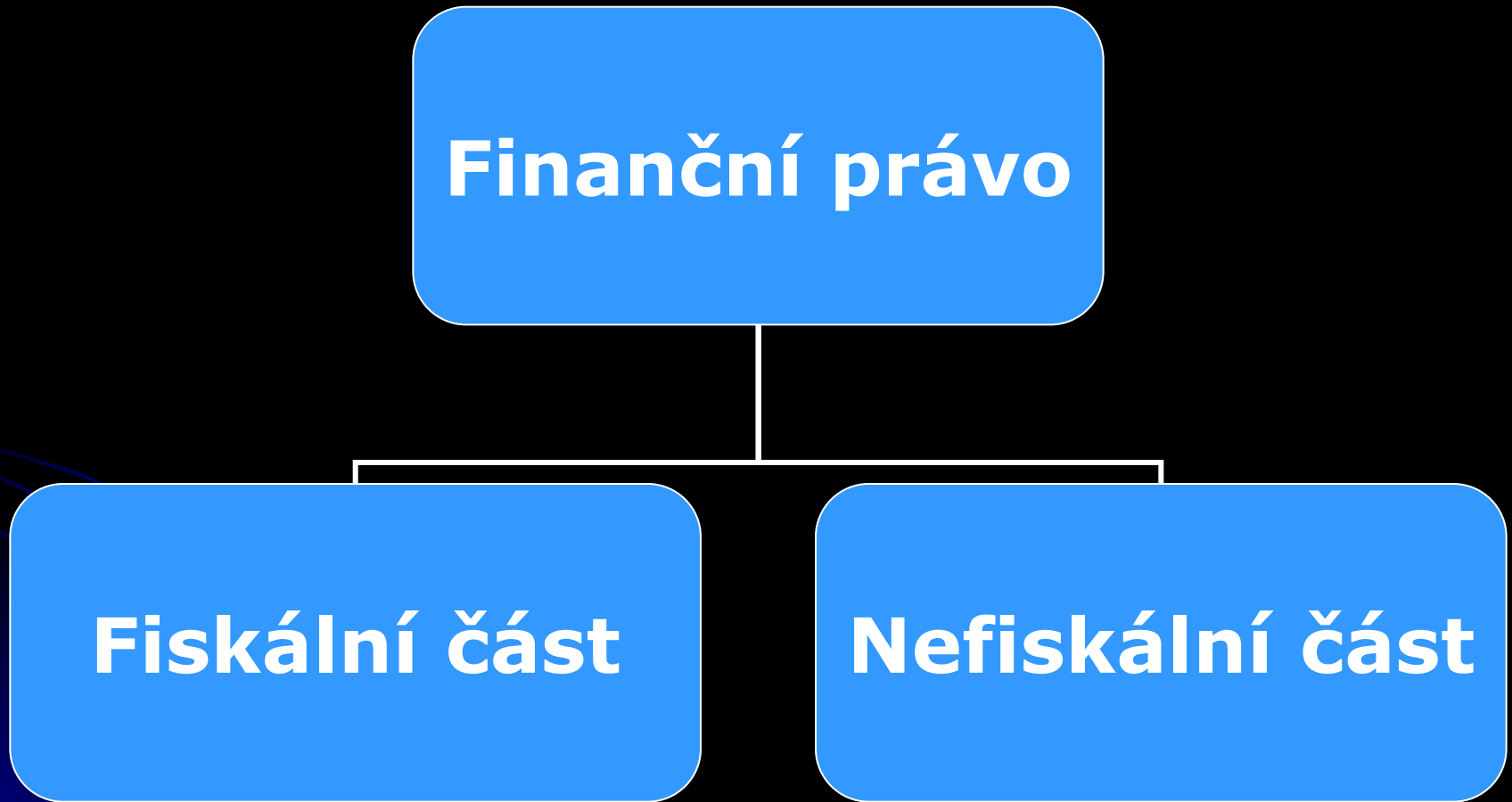

NEFISKÁLNÍ ČÁST FINANČNÍHO PRÁVA

System finančního práva – předmětové kritérium

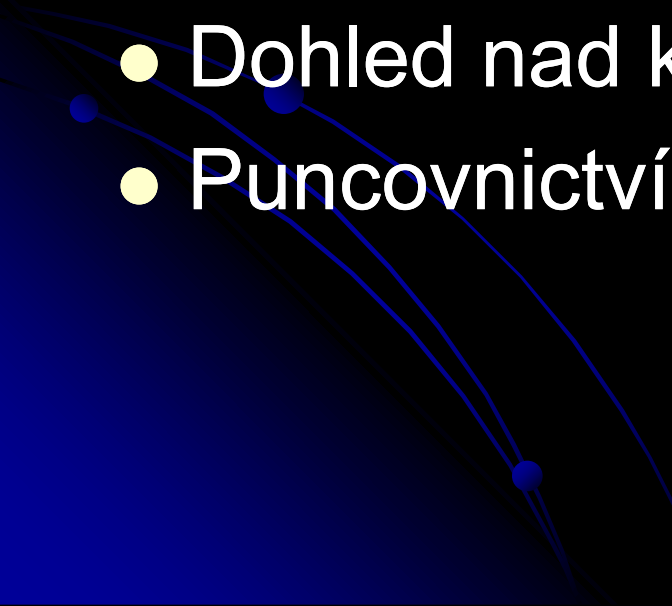

Předmět nefiskální části

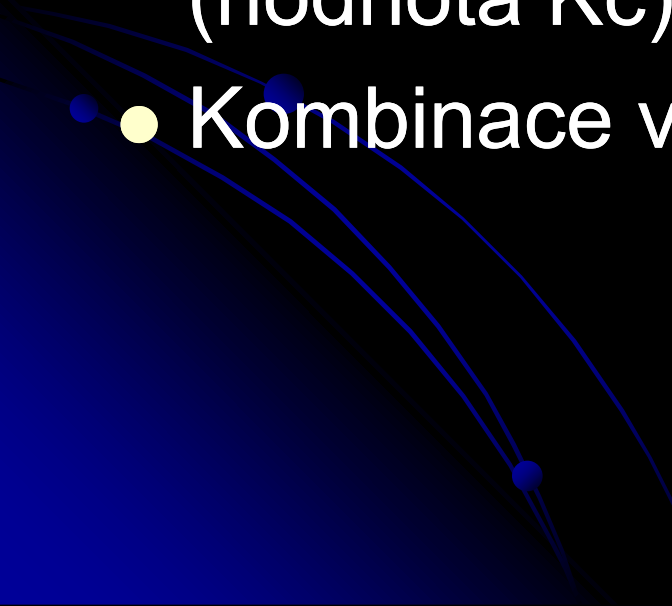
- Chování ve společenských vztazích, které vznikají v rámci veřejnoprávního dohledu/dozoru nad finančními činnostmi
- Tyto vztahy přímo nesouvisí s procesem tvorby a užití veřejných peněžních fondů

Oblasti regulace

- Peněžní oběh a platební styk
 - Bankovní dohled
 - Devizová správa
 - Dohled v pojišťovnictví
 - Dohled nad kapitálovým trhem
 - Puncovníctví
-

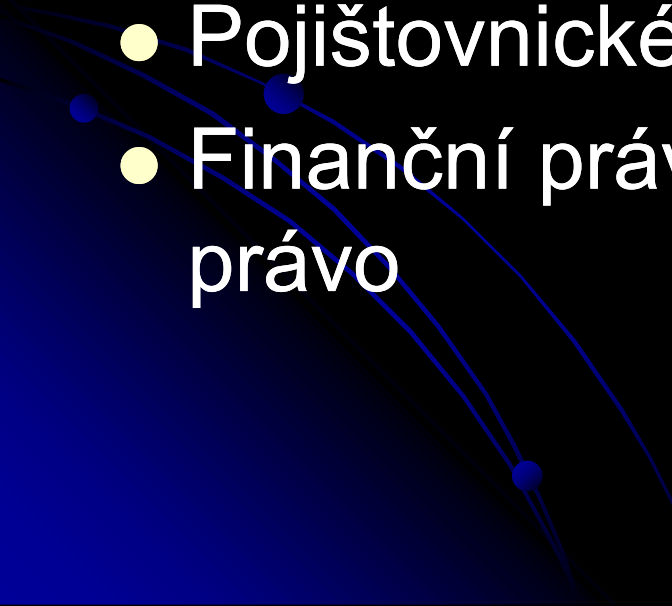
Metoda regulace

- Převažují prvky administrativně právní metody regulace
 - Modifikace: uplatňováním ekonomických nástrojů působení na peněžní vztahy (hodnota Kč)
 - Kombinace veřejnoprávních aktů a smluv
-

Vnitřní systémová charakteristika

- Měnové právo
 - Devizové právo
 - Veřejné bankovní právo
 - Pojišťovnické právo
 - Právo kapitálové trhu (VP)
 - Puncovní právo
-

Vnější charakteristika a akceptace

- Součást finančního práva
 - Blízkost správnímu právu (hospodářské právo)
 - Veřejné bankovní právo x obchodní právo
 - Pojišťovnické právo x občanské právo
 - Finanční právo *sensu stricto* x fiskální právo
-

Subjektem správy měny a
finančního trhu

je ?

Česká národní banka

Charakteristika ČNB

- Právní forma: osoba veřejného práva sui generis
- Vznik: ze zákona, k 1.1.1993, rozdělením **SBČS**
- Ústřední banka České republiky
- Orgán dohledu nad finančním trhem s kompetencemi správního úřadu
- Sídlo: Praha
- Nezávislá na vládě
- Bez zákonodárné iniciativy

Evolution of central banking (CS)

- 1919 Bankovní ústav při MF
- 1925 Národní banka Československá
- 1939 Národní banka pro Čechy a Moravu
- 1944 Československý měnový úřad v Londýně
- 1945 Národní banka československá
- 1950 Státní banka československá
- 1993 ČNB a NBS

1. Rektor MU

1. Guvernér NBČS

KDO JE TO ?

KAREL ENGLIŠ

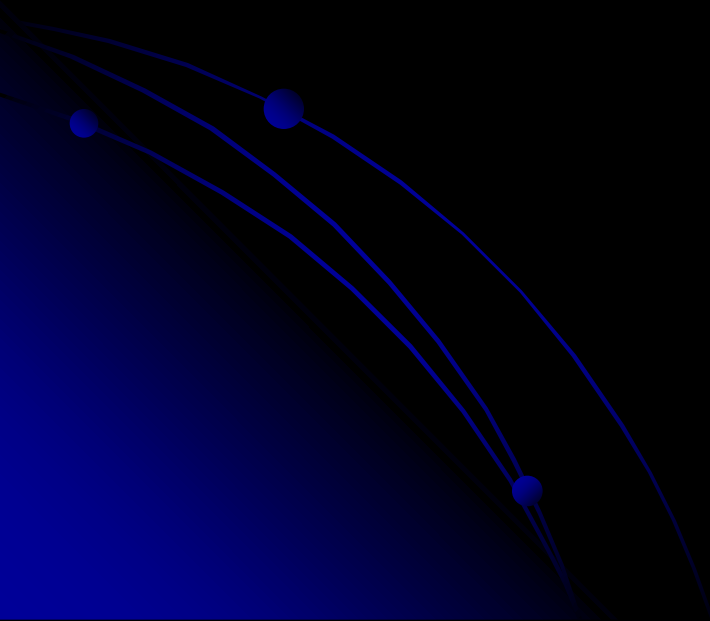
- *"Kdo sloužíš vlasti, odměny nečekej."*
- 17.srpna 1880 v Hrabyni u Opavy
- zemřel 13.června 1961 v Hrabyni u Opavy
- Sociální politika (1916)
- Theorie statistiky a spotřebního hospodářství (1917)
- Základy hospodářského myšlení (1922)
- Soustava národního hospodářství (1938)

Hlavní cíl činnosti ČNB

- Podle článku 98 Ústavy ČR a zákona č.6/1993 Sb., o ČNB, ve znění pozdějších předpisů **péče o cenovou stabilitu.**
- Dosažení a udržení cenové stability, tj. **vytváření nízkoinflačního prostředí v ekonomice** ► vytváření podmínek pro udržitelný hospodářský růst
- nezávislost je předpokladem účinnosti měnových nástrojů vedoucích k cenové stabilitě

ČNB a hospodářská politika vlády

- ČNB ze zákona podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády (vedlejší cíl), za podmínek:
- pokud není v rozporu s cílem hlavním.

Realizace cílů

- určuje měnovou politiku,
- vydává bankovky a mince,
- řídí peněžní oběh, platební styk a zúčtování bank,
- vykonává dohled nad bankovním sektorem, kapitálovým trhem, pojišťovnictvím, penzijním připojištěním, družstevními záložnami, institucemi elektronických peněz a devizový dohled.
- další činnosti podle zákona o ČNB a dalších právních předpisů.

Nezávislost ČNB

Personální
Institucionální
Funkční
Finanční

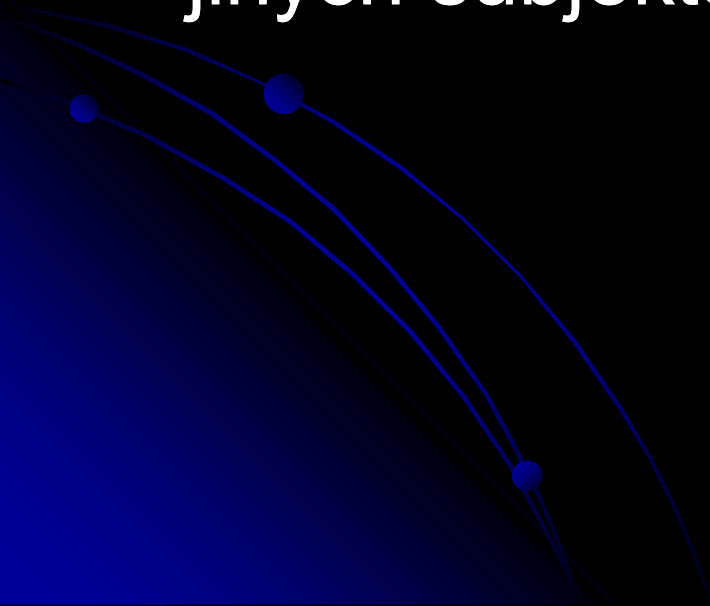
Personální nezávislost

- omezení politických ingerencí do personálního obsazení BR
- Taxativní výčet důvodů odvolání člena BR

Institucionální nezávislost

- BR při plnění svých zákonem stanovených cílů a výkonu svých dalších činností nesmí přijímat ani vyžadovat pokyny od prezidenta, parlamentu, vlády či jakýchkoli jiných subjektů.

Funkční nezávislost

- Relativní autonomie ČNB při formulování inflačních cílů a nástrojů k jejich dosažení.
- Kurzový režim je sice ČNB povinna stanovovat po projednání s vládou, ale nesmí tím být ohrožen její hlavní měnový cíl.
- O zásadách a opatřeních měnové a fiskální politiky se ČNB a vláda vzájemně informují

Finanční nezávislost

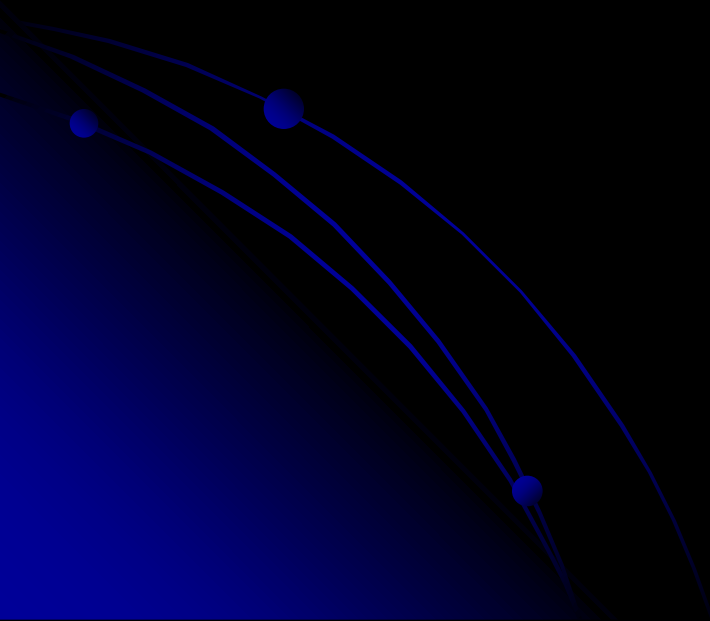
- zákaz přímého financování veřejného sektoru a jím řízených subjektů.
- ČNB má vlastní rozpočet schválený BR
- externí audit výsledku hospodaření
- roční zpráva o výsledku hospodaření
 - ▶ parlamentu
- info veřejnosti o pozici ČNB

Bankovní rada ČNB

- Nejvyšší řídicí orgán ČNB
- Určuje měnovou politiku a nástroje pro její uskutečňování a rozhoduje o zásadních měnově politických opatřeních České národní banky
- Další působnost:
 - a) stanoví **zásady činnosti a obchodů** České národní banky,
 - b) schvaluje **rozpočet** České národní banky,
 - c) stanoví **organizační uspořádání a působnost organizačních jednotek** České národní banky,
 - d) stanoví **druhy fondů** České národní banky, jejich výši a použití,
 - e) vykonává **práva a povinnosti zaměstnavatele** vyplývající z pracovněprávních vztahů vůči zaměstnancům České národní banky.
 - g) stanoví **mzdové a další požitky** guvernéra
 - h) rozhoduje v II. instanci (**rozklad**)

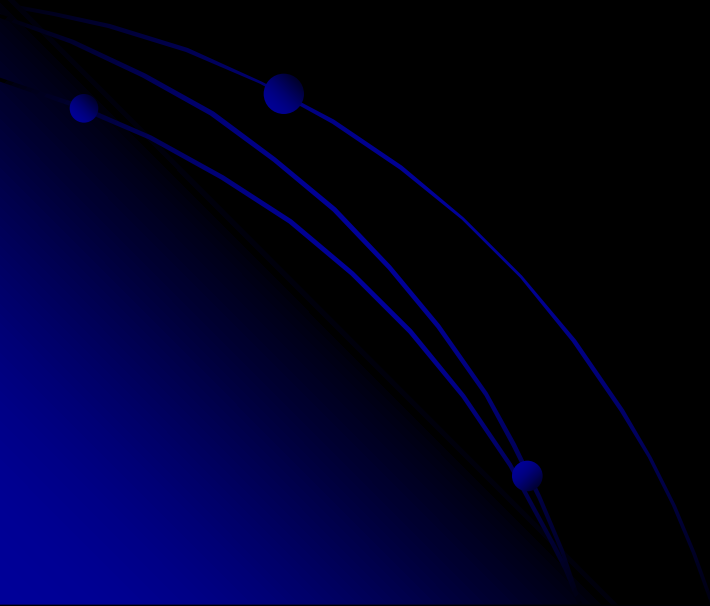
Struktura bankovní rady

- 7 členů
- guvernér
- 2 viceguvernéři
- 4 členové BR

Guvernér

Zdeněk Tůma

Viceguvernéři

Mojmír Hampl

Miroslav Singer

Vrchní ředitelé – členové BR

- doc. Ing. PhDr. Ing. Vladimír **Tomšík**, Ph.D., Ph.D.
- Prof. Ing. Robert **Holman**, CSc.
- Ing. Pavel **Řežábek**
- Ing. Eva **Zamrazilová**, Ph.D.

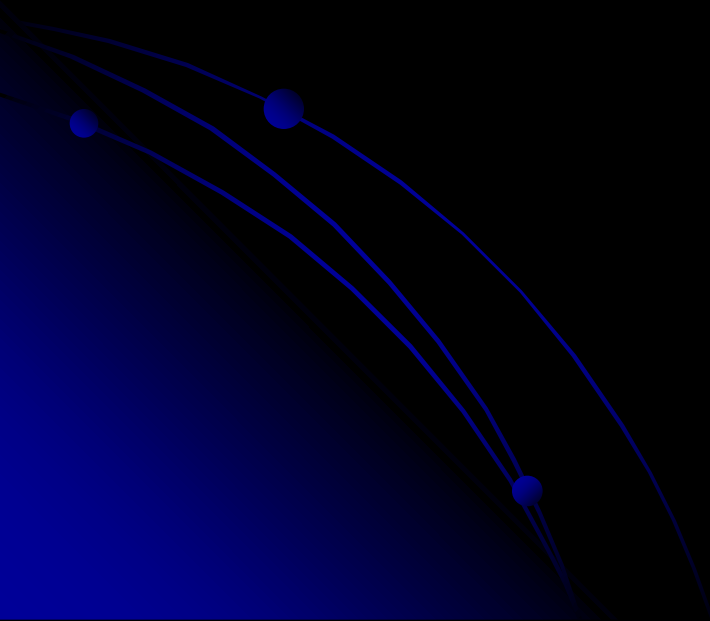
Člen BR

- jmenuje a odvolává prezident republiky
- funkční období 6 let (max 2x)

Organizační struktura ČNB

- Ústředí v Praze
- Pobočky

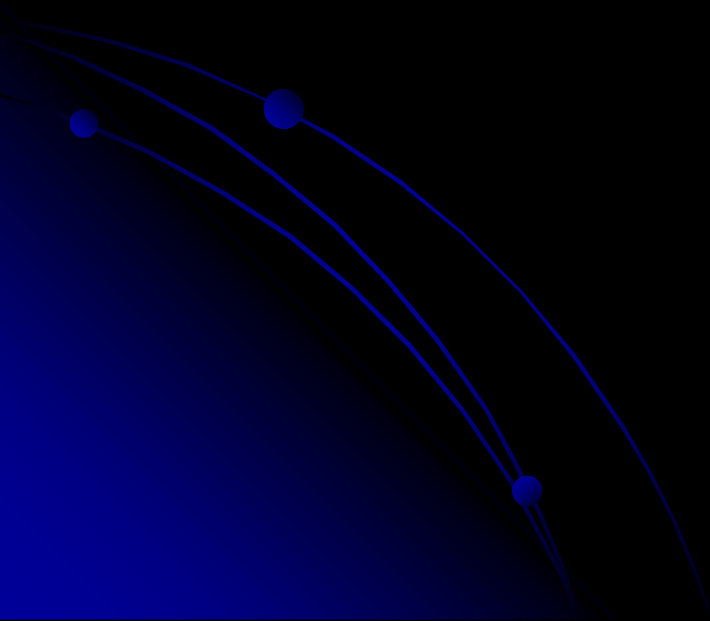

Pobočky

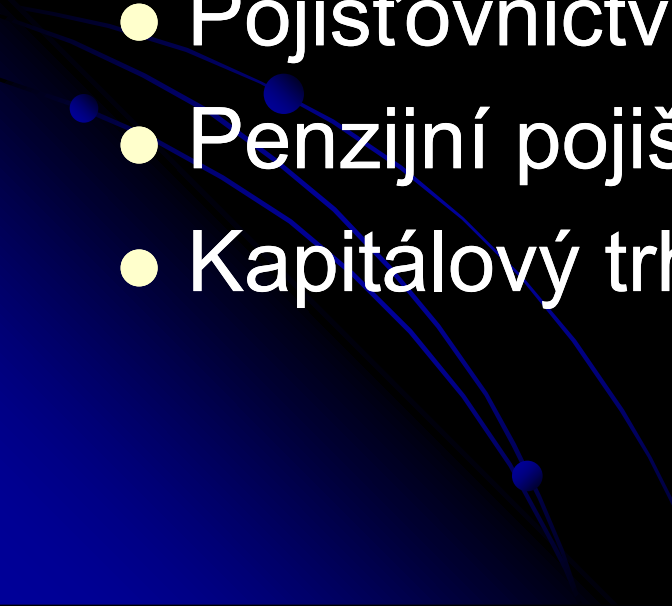
- Brno
 - České Budějovice
 - Hradec Králové
 - Ostrava
 - Plzeň
 - Praha
 - Ústí nad Labem
-

Obsah činnosti ČNB

- Měna
- Platební styk
- Devizová správa
- Dohled nad finančním trhem

Sjednocený dohled

- Zákon č. 57/2006 Sb., o změně zákonů v souvislosti se sjednocením dohledu nad finančním trhem
 - Bankovníctví a družstevní záložny
 - Pojišťovnictví
 - Penzijní pojištění
 - Kapitálový trh
-

Měnové právo

Právní regulace peněžního oběhu
a platebního styku

Podstata a funkce peněz

- Existence směny
- Vybrané zboží – všeobecný ekvivalent
- Historicky cca 150 druhů zboží – všeobecný ekvivalent (komoditní peníze)
- Drahé kovy → mince → mincovní regál → → prazáklad měnového práva
- Podstata peněz: 1. ekonomická
2. právní

Ekonomická podstata peněz

- Zboží – všeobecný ekvivalent směny
- Užitná hodnota peněz vyplývá ze schopnosti jejich výměny za jakékoli zboží → všeobecný ekvivalent zboží

Ekonomická podstata peněz → funkce:

- Měřítko hodnot
- Prostředek cirkulace zboží (Z-P-Z)
- Platební prostředek
- Thesaurus – různá forma akumulace

Právní aspekty peněz

Právní podstatu peněz vyjadřují tři vzájemně provázané elementy:

1. Peněžní jednotka
 2. Peněžní suma
 3. Znak peněz
-

Peněžní jednotka

- Abstraktivní míra hodnoty
- V metalických soustavách: právem stanovené množství měnového kovu jako jednotka míry hodnoty statků
(1Kčs=0,123426 g zlata)
- Mocensky určený prostředek k vyrovnání dluhu
- Mocensky určený název a dílčí jednotky

Kde se vzala „kačka“ evoluce měny

- X. st. – 1300 Denárová měna
 - 1300 – 1547 Grošová měna
 - 1547 – 1561 Tolarová měna
 - 1561 – 1573 Zlatníková měna
 - 1573 – 1750 Tolarová měna
 - 1750 – 1892 Konvenční měna
-

A je tady koruna

- 1892 – 1919 Korunová měna „K“
- 1919 – 1939 Koruna československá „Kč“
- 1939 – 1945 Říšská marka + „K“ (1:10)
- 1945 – 1953 Koruna československá „Kčs“
- 1953 – 1992 Koruna československá (nová měna)
- 1993 měnová odluka

Kdo je ten pán?

Peněžní suma (částka)

- Abstraktivní velikost hodnoty měřená v peněžních jednotkách.
- Abstraktivně vyjádřený dluh, pohledávka apod.
- Zaplacením dochází k přenesení abstraktivní hodnoty od dlužníka na věřitele

Znaky peněz

- Věc (§ 118 odst. 1 OZ)
- Nositel peněžní sumy
- Právní prostředek placení na území daného státu
- Součást soustavy znaků peněz
- Platidla, elektronické peníze ...
- Znak peněz není předmětem prodeje (kromě nákupu emisní banky od výrobce)

Peněžní systém České republiky

- Měnové právo
 - právo peněžního zřízení
 - právo peněžního oběhu

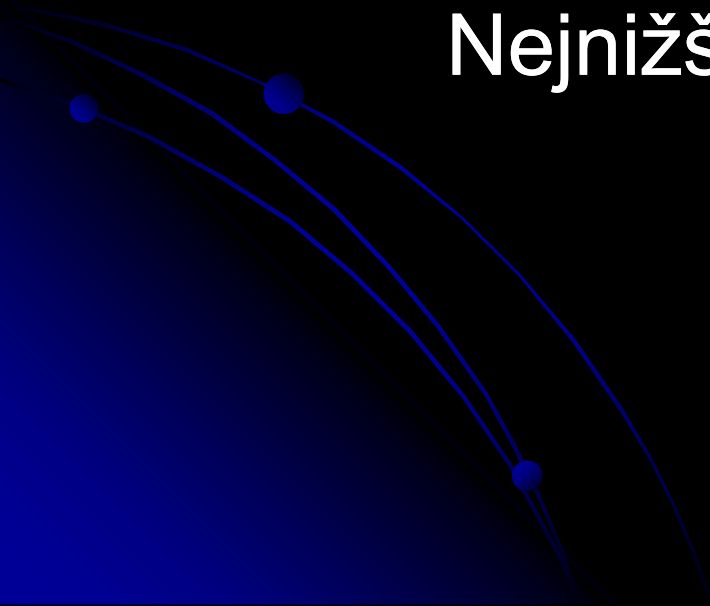

Peněžní zřízení

- ZČNB (6/1993 Sb.)
 - Peněžní jednotka: koruna česká „Kč“
 - ISO 4212 CZK (ISO 3166+měna)
 - Emisní instituce: ČNB
 - Parita: Ø
 - Znaky peněz: mince, bankovky
-

Otázka č. 1

Nejnižší nominální hodnota
bankovky?

20

20

SPECIMEN

Otázka č. 2

Které nominály Kčs v roce 1993
neměla?

Nominály, které Kčs v roce 1993 neměla

a u mincí

Peněžní oběh

HOTOVOSTNÍ OBĚH

- Vyhl. ČNB č. 533/2006 Sb. – postup při příjmu peněz a nakládání s nimi a při poskytování náhrad za necelé a poškozené bankovky a mince

Nucený oběh

Platidla:

- Platná x neplatná

→ stažená z oběhu

→ padělaná

→ pozměněná

- Celistvá x celá

→ opotřebovaná

→ poškozená

Nucený oběh

- FO – poškozené a opotřebené
- PO – opotřebené necelistvé
- poškozené
- FO a PO: oběžné mince

10 ks téže nominální hodnoty

- 100 Kč do nominálu 10 Kč, 500 Kč vyšší

Pamětní mince

- ČNB a banky – přijímají vše

Bezhotovostní platební styk

● ÚKOL:

- PROSTUDUJ ZÁKON **284/2009 Sb.**, o platebním styku
- POROVNEJ v čem se liší od právní úpravy v zákoně **124/2002 Sb.**, o převodech platebních prostředků, elektronických platebních prostředcích a platebních systémech (zákon o platebním styku)

A dojed'te zase!

Copyright ©2003 Walther Krupinsky